

Oktatási együttműködés a magyarországi németek és Dél-Tirol között

Dél-Tirol-Trentino autonóm tartomány kormányzatának eszmei és pénzügyi támogatásával, és a Tramin Pedagógiai Intézet közreműködésével széles körű együttműködés alakult ki ebben az évben a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata Oktatási Bizottságával.

Továbbképzési programokon való részvételi lehetőséget ajánlottak fel dél-tiroli barátaink a következő területeken: 1. Óvodai és iskolai szakértők számára, az utóbbiaknál a német nyelvű szakterületi oktatásban működő, matematika és biológia szakos tanárok számára. 2. A minőségbiztosítási és értékelési tapasztalataikat négy hazai német nemzetiségi pedagógus cserélheti ki dél-tiroli pedagógus kollégákkal két éven keresztül, és adhatja át multiplikátorként az ott szerzett tapasztalatokat tanártársainak. 3. Különösen az általános iskola alsó- és felső tagozatán tanító nemzetiségi pedagógusok hasznosíthatják a német nyelv tanításának dél-tiroli tapasztalatait. 4. Négy nemzetiségi tanuló a meráni Pedagógiai Gimnáziumban (a pedagógusnak készülő tanulók felkészítését szolgáló középfokú oktatási intézmény) öt hetet tölthetett el Meranban és vehetett részt az iskolai és kollégiumi életben. 5. Kiemelten fontos területe az együttműködésnek az oktatási anyagok, tanári segédanyagok készítése.

Ezt indokolják a kerettantervek és a helyi tantervek közelebbi bevezetésével kapcsolatos feladatok a német nemzetiségi oktatásban. Dél-Tirolban hasznos módszertani tapasztalatok halmozódtak fel az elmúlt években, amelyek összecsengenek a német nemzetiségi oktatás igényeivel. Vegyes munkacsoport alakult azzal a céllal, hogy a magyarországi németek történetének és kultúrájának hatékony, identitást megőrző és erősítő közvetítését ötleteivel, módszertani javaslataival elősegítse. Abból a feltételezésből indult ki a munkacsoport, hogy ez a terület mindenképpen új a pedagógusaink számára, mert a kerettantervek csak most készültek el. Bár az utóbbi évtizedben történt elmozdulás, de még mindig a merev, a tények bőségére alapuló oktatási módszerek uralják a magyarországi iskolákat. A NAT egy komoly lépést jelenthetett volna a korosztályok sajátos fejlesztési igényeit jobban tekintetbe vevő, kevésbé csak a tudás közvetítésére, inkább a képességek, készségek fejlesztésére, az érzelemlátás gazdagítására, élmények kialakítására és a cselekvésorientált ismeretszerzésre irányuló nevelés-oktatás irányába. A bevezetés tapasztalatai azonban az Oktatási Minisztérium felmérése szerint nem voltak kedvezőek ezen a téren. Ez alól a német nemzetiségi nevelés-oktatás sem jelentett kivételt.

A tanítási segédanyagokat előállító munkacsoport a következő elképzelések alapján munkálkodik:

1. A magyarországi németek önazonosságát az iskola erősítheti, mert azt a család csak keveseknél tudja biztosítani.

2. Ennek az önazonosság-tudatnak a hagyományok tisztelete mellett a jövőre kell irányulnia.

3. A népiismereti tartalmakat úgy tekintjük, mint a nyelvi kompetencia javításának lehetőségét.

4. Az oktatási segédanyagok népiismereti tartalmakkal és módszerekkel, ötletekkel is gazdagítják a nemzetiségi tanárok tudását és eszköztárát.

5. Mivel a német nemzetiségi oktatási forma a többségi magyar nemzet fiataljai számára is nyitott, a népiismereti

nevelésben-oktatásban való részvételükkel fontos ismereteket szerezhetnek a kisebbségi lét formáiról és lényegi jellemzőiről.

6. Elő kell segíteni ezekkel a segédanyagokkal a tanulók kreatív képessége kibontakoztatását.

7. Ez az elképzelés megfelel a német nemzetiségű szülők akaratának, hogy azt adják gyermekeiknek a népcsoport önismerete terén, amivel ők maguk – az ismert objektív körülmények miatt – nem rendelkezhetnek.

8. A tanulók számára a kétnyelvűség elérése az elsődleges cél. Ehhez kell hozzárendelni a számukra talán kevésbé érdekes nemzetiségi ismereteket.

A program végén a munkacsoport kéziratos tesztet tesz le az asztalra, amelyek a népiismereti oktatás számára szolgáló tanári kézikönyvek mintái lehetnek. A pedagógusok ezekből a munkából ötleteket és módszertani javaslatokat meríthetnek, a tanulók feladatlapokat, projektírást és másolható oktatási anyagokat találhatnak.

A csoport munkájában résztvevő nemzetiségi pedagógusok a következő fejezetcímeket tartották kiemelten fontosnak: 1. A népcsoport története. 2. A települési terület egykor és ma. 3. A német nemzetiség nyelve, nyelvjárásai. 4. A nemzetiségi önkormányzatok, egyletek, szervezetek, kisebbségi törvénykezés. 5. A nemzetiségi irodalom. 6. Ünnepek, szokások, média, színház. 7. Identitás, haza, népcsoportok közötti kapcsolatok. 8. Más nemzetiségek Európában és Magyarországon. 9. Öltözködés. 10. Zene. 11. Lakóház és udvar. 12. Kézművesség, kereső tevékenység egykor és ma. 13. Játékok, tánc, szólások, versek. 14. Hit, egyház, babona. 15. A nagymama konyhája. 16. Nemzetiségi szimbólumok. A témák felölelik a kerettantervben rögzített népiismereti tartalmak egészét.

A tanítási kereteket a munkacsoport nem az osztályfoglalkoztatásokon, hanem a következőképpen képzelel el: Függetlenül kell lenni a tanítási folyamatban a tanulók különböző ritmusára és tanulási adottságaira. Ezért a belső, tanulócsoporton belüli differenciálás áll a középpontban. Az oktatásban így nagy részt foglal el a tanuló fiatalok egyéni aktivitása.

A munkacsoport összetétele szerencsés, mert képviselve van benne a magyarországi német nemzetiség szinte valamennyi régiója és minden iskolafokozata. Ez a garancia arra, hogy ne kerüljön túlsúlyba egy települési terület sem, ugyanakkor mindegyiknek legyen szava a leginkább tipikusnak tartott példák kiválasztásánál. A koherencia biztosítása az iskolafokozatok együttműködése, amelynek révén mindig az adott korosztálynak leginkább megfelelő módszerek kerülnek a kéziratba.

A kézirat elkészítése előtt az összeállított anyagok kipróbálásra kerülnek és a visszajelzések és korrekciók alapján születik döntés a végleges változatról.

Englenderné Hock Ibolya, a munkacsoport tagja egy ilyen anyagot állított össze és közöl, amelynek alapján képet lehet alkotni a Dél-Tirol és a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata közötti oktatási együttműködés egy területéről.

Dr. Frank Gábor
MNOÖ Oktatási Bizottság elnöke